

Kuva: Kirsi Alastalo

3. Säännöstely

Sotien aikana sekä niiden jälkeen monia elintarvikkeita jouduttiin säännöstelemään. Peruselintarvikkeet yritettiin turvata kaikille mahdollisimman tasapuolisesti.

Sokeria, kahvia, margariinia ja riisiä sai ostaa vain kansanhuoltoministeriön myöntämällä ostokorteilla. Kortista leikattiin oston yhteydessä päivä- tai kuukausiannokseen oikeuttava ruutu. Sokeri vapautui säännöstelystä helmikuussa 1954 ja kahvi kuukautta myöhemmin.

Säännöstely synnytti mustan pörssin kauppaa. Kahvilla oli kovasti kysyntää. Sitä myytiin myös tiskin alta valikoiduille asiakkaille.

Kuva: Suomen valokuvataiteen museo / Kulutusosastukuntien Keskusliiton kokoelma / rajattu

Taloustavaramyymälä Loimaalla vuonna 1951

Kahvin lisäksi liha, voi, viljatuotteet, viina ja tupakka olivat kysytyjä tuotteita. Säännöstelyn jälkeen valikoimat laajenivat nopeasti ja lehdissä näkyi yhä enemmän mainoksia. Ruoka-aineiden kysyntää lisäsi se, jos niissä mainostettiin olevan paljon kaloreita. Kovien aikojen jälkeen lihavuus oli vaurauden merkki. Myös alkoholia, tupakkaa ja makeisia mainostettiin paljon. Tupakkaa mainostettiin jopa astmaatikoille.

Keskustele

*Onko sinulla kokemuksia ostokorteista?
Haaveilitko jostain sellaisesta,
mitä säännöstelyn vuoksi ei saanut?*

Säännöstely

Kysymyksiä

Onko sinulla kokemuksia ostokorteista?

Haaveilitko jostain sellaisesta, mitä säännöstelyn vuoksi ei saanut?

Kun kaikkea ei saanut kaupasta, niin mitä keksitte tilalle?

Tunnetko tarinoita siitä, miten säännöstelyä kierrettiin?

Mitä ajattelit mustan pörssin kaupasta?

Teitkö paljon näyteikkunaostoksia?

Mitä uusia tuotteita ja tavaroita kauppoihin tuli?

Muistatko jotain tilannetta sodan jälkeen, kun sait ostaa jotain mieluisaa, mitä olit pitkään toivonut? (kuten kahvi, suklaa, pitsikerrasto, nahkakengät, nailonsukat, auto)

Katso

Kirjoita hakukoneeseen ”Pula-ajan mainoksia” ja valitse kuvahaku.

Kuuntele

Elävä arkisto: Hae ”Säännöstelyä kesti 15 vuotta”.

(30 min audio: kohdasta 27 min 50 sek alkaen kansanhuoltoministeri kertoo säännöstelyn loppuajoista)

Elävä arkisto: Pekka Tiilikainen kahvikaupassa 1954.

Hae ”Säännöstelyä kesti 15 vuotta” ja valitse 38 sek audio artikkelin jälkeen.

Lue

Valitut Palat: Hae ”Kahvi vapautui vuonna 1954”. (artikkeli)

Kaleva: Hae ”Pula-ajan herkut hoikistavat edullisesti”. (artikkeli)

Hakusanoja

Kansanhuoltoministeriö, säännöstely, ostokortit